निषिद्धं तथा ग्रहजातान् लग्नस्य दोषान् । "व्यये शनिःखे ऽनिलजस्त्रादिकान् लग्नसम्भिदोषान् सन्त्यजेत्" । पो०मा० । ज्यो०त० ज्योतिःसारसंग्रहवाक्यम् "विवाहे तु दिवाभागे कन्या स्यात् पुत्रवर्जिता । विरक्तानलदग्धा सा नियतं स्वामिघातिनी" एतद्वचनस्यार्थमूलानुपलम्भात् पाश्चात्यादिभिरप्रामाणिकत्वमुररीकृतं दिवाऽपि विवाह आचर्यते । कन्यादानं च रात्रावपि कर्तुं शक्यते यथाह ज्यो०त० भारतम् "रात्रौ दानं न शंसन्ति विना चाभवदक्षिणाम् । विद्यां कन्यां द्विजश्रेष्ठाः दीपमन्नं प्रतिग्रहम्" । तत्रैव व्यासः रिक्तासु विधवा कन्या दर्शेऽपि स्याद् विवाहिता । शनैश्चरदिने चैव यदा रिक्ता तिथिर्भवेत् । तस्यां विवाहिता कन्या पतिसन्तानवर्द्धिनी" इत्युक्तेः शनिवारे रिक्तायामपि विवाह इति गौडाः । पाश्चात्यादिभिरेतद्वचनमूलकमेवेति मत्वा शनियुक्तरिक्तायां न तदा चर्यते । अथ विवाहलग्नेशुभाशुभलक्षणान्युच्यन्ते । बृह० ७०अ० "स्निग्धोन्नतातपतनुताम्रनखौ कुमार्याः पादौ समौ गतिवचारुनिगूढगुल्फौ । स्निग्धाङ्गुली कमलकान्तितलौ च यस्याः सा सुतद्वयदा भुवो ऽधिपतित्वमिच्छेत् । मत्स्याङ्कुशाब्जवज्रहस्तिविहङ्गवस्त्रदण्डौ मृदुतलौ चरणौ प्रशस्तौ । जङ्घे च रोमरहिते विपिरे सुवृत्ते जानुद्वयं समतुलं च सन्निदेयम् । जङ्घे घनौ करिकरप्रतिमानरोमाणि चात्यपतनस्थं विपुलं च गुह्यम् । श्रोणीललाटमुरसूर्ध्वसमुन्नतं च गण्डौ मणिव विपुलौ श्रियमादधाति । विस्तीर्णमांसोपचितौ नितम्बौ गुरुत्वं धत्ते रथनाकलापम् । नाभिर्गभीरा विपुलाङ्गनानां प्रदक्षिणावर्तगता प्रशस्ता । मध्यं स्त्रियास्त्रिवलिनाधमरोमभङ्गं च हस्तौ घनावविषमौ कठिनावुरस्थौ । रोमापवर्जितमुरो मृदु चाङ्गनानां ग्रीवा च कम्बुनिचितार्थसुखानि धत्ते । बन्धुजीवकुसुमोपमो ऽधरो मांसलो रुचिरबिम्बरूपभृत् । कुन्दकुड्मलनिभाः समा द्विजा योषितां पतिसुखामितार्थदाः । दाडिमसुकुसुमघटं वरपुटहंसवकुयु प्रभावितनदीनमनस्सरोरुहम् । नासा समा समपुटा रुचिरा प्रशस्ता दग्नोपनीरजदलद्युतिहारिणी च । नो सङ्गते नातिपृथू न कृशे शुभे भ्रुवौ बालशशाङ्कवक्त्रे । अर्धेन्दुसंस्थानमरोमकं च शस्तं ललाटं न नतं न तुङ्गम् । कर्णौ सुन्नमपि सुन्नमांसलं शस्यते मृदु समं समाहितम् । स्निग्धनीलमृदुकुञ्चितैकजा मूर्धजाः सुखकराः समं शिरः । भङ्गारावनवाजिलक्षणरथस्त्रीछत्रयूपेषुभिर्मीनाकुण्डलचामराङ्कुशयवैः शैलैर्ध्वजैस्तोरणैः । मत्स्यस्वस्तिकवेदिकाव्यजनकैः शङ्खातपत्राम्बुजैः पादे पाणितले ऽपि वा युवतयो गच्छन्ति राज्ञीपदम् । निगूढसन्धिबन्धनौ तरुणपद्मगर्भोपमौ करौ नृपतियोषितां तनुविलग्नपर्वाङ्गुली । न निम्नमति नोन्नतं करतलं सुरेखान्वितं करोत्यविधवां चिरं सुतसुखार्थसम्भोगिनीम् । मध्याङ्गुलिं या मणिबन्धनोत्था रेखा गता पाणितले ऽङ्गनायाः । ऊर्ध्वस्थिता पादतले ऽथवा या पुंसो ऽथवा राज्यसुखाय सा स्यात् । कनिष्ठिकामूलभवा गता या प्रदेशिनीमध्यमिकान्तराले । करोति रेखा परमायुषः सा प्रमाणमूना तु तदूनमायुः । अङ्गुष्ठमूले प्रसवस्य रेखाः सुता बृहत्यः प्रमदास्तु तन्व्यः । अच्छिद्रदीर्घा बृहदायुषां ताः खल्वायुषां छिद्रवतुप्रमाणाः । इतीदमुक्तं शुभमङ्गनानामतो विपर्यस्तमनिष्टमुक्तम् । विशेषतो ऽनिष्टफलानि यानि समासतस्तान्यनुकीर्तयामि । कनिष्ठिका वा तदनन्तरा वा मर्द्दीं न यस्याः स्पृशती स्त्रियाः स्यात् । गताऽथवाङ्गुष्ठमतीत्य यस्याः प्रदेशिनी सा कुलटातिपापा । उद्वाह्यां पिण्डिताभ्यां शिराले शुष्के जङ्घे रोमशे वातिमांसे । वामावर्तं निम्नमल्पं च गुह्यं कुम्भाकारं चोदरं दुःखितानाम् । शुष्कयाऽतिनिःस्रवा दीर्घया कुलक्षयः । ग्रीवया पृथूत्तयया योषितः प्रवरुद्धता । नेत्रे यस्याः कोटरे पिङ्गले वा सा दुःशीला श्यावलोलेक्षणा च । कूर्पौ यस्या गण्डयोश्च स्थितेषु निःसन्दिग्धं बन्धकीं तां वदन्ति । प्रविलम्बिनि देवरं ललाटे श्वशुरं कन्युदरे स्त्रियोः पतिं च । अतिरोमशयान्वितोत्तरोष्ठी न शुभा भर्तुरतीव या च दीर्घा । स्तनौ सरोमौ मलिनोल्बणौ च क्लेशं दधाते विषमौ च कर्णौ । स्थूलाः कराला विषमाश्च दन्ताः क्लेशाय शौर्याय च कृष्णमांसाः । क्रव्यादरूपैर्बकजाकरूपैः शरीसृपोलूकसमानविङ्गैः । शुष्कैः सिरालैर्विषमैश्च हस्तैर्भवन्ति नार्यः सुखवित्तहीनाः । या तत्तरोष्ठेन समुन्नतेन रूपाप्यकेशी कलहप्रिया सा । प्रायो विरूपाश्च भवन्ति दोषा बलाकृतिस्तत्र गुणा वसन्ति । पादौ सगुल्फौ प्रथमं प्रदिष्टौ जङ्घे द्वितीयं च सजानुचक्रे । मेढ्रोरुमुष्कं च ततस्तृतीयं नाभिः कटिश्चेति चतुर्थमाहुः । उदरं कथयन्ति पञ्चमं हृदयं षष्ठमतः स्तनान्वितम् । अथ सप्तममंसजत्रुणी कथयन्त्यष्टममोष्ठकन्धरे । नवमं नयने च भ्रुवौ च सललाटं दशमं शिरस्तथा । अशुभेषु शुभं दशाफलं चरणाद्येषु शुभेषु शोभनम्" ।